

KMET IN GROFICA

Anton Ingolič

Drugi majski dan je že navsezgodaj začel iz doline pihati malce vlažen veter, ki je pripeljal na nebo kopico temnih, deževnih oblakov, toda v prvih popoldanskih urah je zapihal z vrha Lomnika in še više z Ravnega vrha hladen, oster sever. Precej časa sta južni in severni veter cefrala oblake in oblačke in jih spet združevala v velike, temno sive deževne grmade, dokler ni malo pred sončnim zatonom zmagal sever, očistil nebo in zapihal z vso silovitostjo.

Pri Tihčevih so se po večerji kot navadno najprej odpravili spat otroci, kmalu nato pa tudi odrasli. Rok je Tilko, ki mu je popoldne pomagala meriti, pospremil gor proti njenemu domu. Toda komaj sta, držeč se za roke, prišla do frate, iznad katere je visoko pod nebom grozeče hrumela mogočna krošnja jelke-grofice, se je ustavil.

»Pojdiva na žago v mojo sobico!« je dahnil vroče.

Tilka ni nič rekla, samo vdano mu je sledila, ko se je pognal po pobočju v grapo.

V prednji sobi so kmalu zaspali drug za drugim, stari Tihec pa je v svoji kamri še vedno oblečen sedel na svoji postelji in strmel v okno, ki je od časa do časa zašklepetalo v vetru. Brž ko se je iz prednje sobe oglasilo Zefkino enakomerno dihanje, se je dvignil.

»Kam, Tevža?« je Zefka vprašala na pol v snu, ko je bil sredi prednje sobe.

»Pogledam k živini,« je zamrmral stari Tihec in naglo stopil k vratom, jih tiho odprl in spet zaprl. Tudi vežna vrata je skoraj neslišno odprl in spet zaprl; na predrju je nekaj časa napeto prisluškoval v noč, potem pa se spustil dol k hlevu. Res je stopil v hlev, toda za živino se ni zmenil, odšel je v kot k odrincu in Lekša močno stresel za ramena. Lekš je vrgel iz sebe prestrašen krik, se takoj dvignil in skočil z odrinca. Potihoma sta zapustila hlev, odšla v drvarnico za hišo, tam vzela vsak svojo sekiro, nekaj zagozd in žago ter se pognala po pladnji navzgor proti gozdu. Lekš ni stopal nič manj podjetno kot stari Tihec, vedel je, kam gresta in kakšno delo ju čaka. Kmalu po sončnem zatonu, ko je Gela pomolzla, je stari Tihec prišel k njemu in mu razložil, kaj bosta ponoči napravila. Najprej se je hudo začudil, skorajda prestrašil, ko pa je videl trdi in odločni obraz svojega gospodarja, se je zarežal na vsa usta in tako glasno izrazil svojo pripravljenost, da se je živina začela ozirati k njima. In zdaj gresta na delo. Bilo je tako temno, da se je kolovoz komajda risal iz teme, kar pa pri hoji ni motilo ne gospodarja

ne hlapca. Zgoraj v gozdu, na frati, sta hodila oprezneje in počasneje, kljub temu sta vsak čas zagazila v večji ali manjši kup smrekovega vejevja ali zadela v panj komaj podrte smreke. Više zgoraj v gozdu, kamor sekire in žage letošnjih brigadirjev še niso prodrle, je v smrekah grozljivo vršalo, prek frate pa žvižgajoče in sikajoče pihalo. Od časa do časa se je veter samo za toliko utišal, da je potem potegnil še močneje. Tedaj je zgoraj v gozdu zabučalo, vihar je hušnil prek frate dol po planji in že je zahrumelo spodaj v gozdovih. Toda starega Tihca ni mogel zaustaviti niti najhujši piš. Videli bodo, kdo ima še vedno besedo v temle gozdu! Ne tovariši spodaj v Dravčah ne tovariši v Mariboru in tudi ne tovariši v Ljubljani, tu je še vedno gospodar Tihec, stari Tihec! Ne bodo podrli, kar in kolikor se jim zdi, pustili pa so, s čimer bi se radi postavljali. Ne! Z grofico smo se postavljali Tihci, dokler je bil gornji gozd naš; zdaj, ko tudi grofica ni več naša, se z njo ne bo postavljali nihče. Nihče, nihče, nihče!

Grozljiva je bila v svoji mogočnosti: visoko, črno deblo in ogromna črna krošnja, kakor velikansko gnezdo orlov-velikanov. Nikoli se staremu Tihcu ni zdela tako velika in tako mogočna. Prej so jo zastirale smreke in jelke, zdaj je stala sama sredi frate. Korak mu je zastal. Za hip ga je prešlo malodušje: jo z Lekšem bova zmogla? Tuždi Lekša je zgrabilo za grlo, kajti iz ust se mu je utrgal divji krik.

»Aú — aú — aú!«

Na grofično krošnjo je sinila srebrna svetloba, najprej na vrh, in že je počasi polzela niže in niže, z veje na vejo. Stari Tihec in Lekš sta stala negibno, šele ko je cela krošnja stopila iz teme, sta se ozrla naokoli. Iz za Zelenega hrbta se je dvigala polna luna. Nekaj časa sta zavzeta strmela vanjo, potem pa se spet obrnila h grofici. Srebrna mesečina je že oblivala gornji del ravnega debla, vse naokoli pa so se v bleščeči srebrnini pokazale križem razmetane, okleščene in neokleščene, razžagane in nerazžagane smreke pa jelke. Olupljeni hlodi so bili beli, kot mrličji, kupi vejevja in lubja ob njih pa črni, kot grobovi.

Stari Tihec se je zganil, pogledal Lekša, ki je tik ob njem buljil v grofico, in mu zaklical kratko, hripavo: »Na delo!«

Ko sta med panji in prek kupov vejevja, debel in hlodov prišla do grofice, je starega Tihca spet prešla malodušnost. Deblo je bilo tako črno in tako debelo, da se ga je ustrašil. Ga bova res zmogla? Preden bi si bil mogel odgovoriti, pa je hlapec odvrgel žago in zagozde, pograbil sekiro z obema rokama in uprl vprašujoč pogled v gospodarja.

»Sekaj!« je kriknil stari Tihec.

Lekš je stopil na gornjo stran debla, visoko dvignil sekiro in z vso močjo zamahnil.

Zaradi viharja, ki je vršal zgoraj v krošnji in vse naokoli, udarca ni bilo slišati. Tudi naslednje ne. Tihec je videl samo, kako je Lekš mahal in kako so na vse strani padale iveri, obsijane od mesečine, kakor da črno deblo prši na vse strani drobne, bele iskre in iskrice. Ko se je na debelu pokazala bela rana, je pognal sekiro daleč od sebe, stopil k Lekšu in ga zgrabil za roko. Lekš se je s sekiro visoko v zraku osupel ozrl k njemu. A stari Tihec je že izpustil Lekševo roko.

»Sekaj, sekaj!« je zahropel.

Lekš se je zarežal in zamahnil z vso močjo. Potem je mahal bolj in bolj divje. Stari Tihec je stopil po sekiro, si našel nasproti Lekšu prostor in zamahnil. Ko se je sekira zadrila v mehko skorjo, mu je bilo, kakor da se mu je zadrila v srce. Nisem obljubil dedu, da se je ne bom dotaknil? In meni je moral obljubiti najprej Franček, potem pa Gela in nazadnje še Lojz. Ampak jaz nisem kriv, nisem kriv! In potem je mahal bolj in bolj vihravo.

»Križani Jezus, križani Jezus!« je zavzdihnila Zefka, ko jo je zbudil nenaden, močan šklepet okenskih šip. Na pol v spanju je zmolila očenaš in zdravomarijo, da bi ljubi bog obvaroval hudega hišo in gozdove, živino in ljudi, vse, ki so v tej noči kjer koli na poti, potem pa spet zadremala. Preden je zaspala, ji je sicer prišlo v zavest, da se je bil Tevža odpravil v hlev k živini, tudi se je vprašala, če se je vrnil, toda preden bi si bila mogla odgovoriti, je že zaspala.

Drejšček, ki je spal na peči ob steni, je kmalu potem zakrilil z rokami in bolešno zaječal, s tem pa zdramil brata, ki je spal na robu. Lojzek je nejevoljno zamrmral in se obrnil k oknom. Tedaj je zagledal na predrju srebrno mesečino. Zamikalo ga je, da bi stopil pred hišo, a že naslednji trenutek je zaspal.

Tudi Faniko je prebudil veter, ki se je z vso silo zaganjal v šipe. Takoj je spet zaprla oči, da bi zaspala, a ni mogla, kajti velika mesečeva plošča je sipala srebrno svetlobo prav nanjo in na otroka, ki je ležal v zibelki ob njeni postelji. Kakšno ime naj mu dam in koga naj dam zapisati kot očeta? Z Ivanom sem bila samo tisto noč, ko so imeli miting zgoraj na vrhu. Kako mi je obljubljal, da pride že prihodnjo nedeljo zaradi očeta, ki je vozil les, in zaradi mene, pa ga ni bilo ne tisto ne nobeno naslednjo nedeljo. Brigadirji pa so silili vame. Prihajali so dol k nam, v hišo, na njive, v hlev. Ko Ivana tudi tretjo nedeljo ni bilo, sem vedela, da ga sploh ne bo. Zvečer sem šla gor h koči. Spet so imeli miting. Si le prišla? se me je razveselil Andrej. Prisedi, pij, ná, pij, potem pa greva plesat! Plesala sva, dokler je godba igrala, potem pa odšla v gozd. Tovariši bodo odšli že konec tedna, jaz pa še ostanem, seveda ne zaradi sečnje. Pa ni ostal. Odšel je z drugimi, še poslovil se

ni, še naslova ni pustil. Kakor tudi ne Ivan. Pustila pa sta mi spomin, živ spomin. Rastel je, z vsakim mesecem je bil večji. In zdaj leži tamle v zibelki. Kakšno ime naj mu dam? Ivanček, Drejček? Zakaj pa ne bi imel obeh imen? Spodaj v Dravčah so jih že nekaj krstili z dvema imenomoma. Ivan Andrej. Očeta ne bo imel, imel pa bo dve imeni... Ivan Andrej... I — van... An...

Gela in Lojz v zadnji sobi še nista spala; nekaj časa sta se pogovarjala o delu, ki je bilo že opravljeno, in o delu, ki ga bo še treba opraviti, potem pa utihnila. Gela je čakala, da bo Lojz prišel k njej. Devet mesecev sta spali na sosednji postelji Milika in Pepca. Res je slab, še slabši, kakor je prišel iz nemškega taborišča, vendar...

»Spiš, Lojz?«

»Malo sem bil zadremal, pa me je zbudil veter.«

Prisluškovala je vetru in krvi, ki se je s šumom pretakala v njenih žilah, potem pa vprašala malce posmehljivo: »So ti tovariši prepovedali?«

Šele zdaj se je moško telo na sosednji postelji zganilo in se prevalilo na njeno posteljo.

Spodaj v hlevu je zdaj to zdaj ono živinče dvignilo glavo in streslo z njo, da je zarožljala veriga, nekje je veter lopotal z vrati in Čuvaj se je vsak čas pognal iz listnjaka, zalajal v noč in se spet vrnil na toplo ležišče. Tudi Volaj, ki se je bil že v prvih aprilskih nočeh preselil iz svoje sobe na žagi gor na senik, ni mogel zaspati. Na misel mu je prišlo to in ono, dokler se ni, kot že toliko in toliko sto takšnih nemirnih noči, dotipal do tistega, kar je ležalo globoko v njem. Že od tiste jesenske noči, ki je bila prav tako vetrovna kot nocojšnja, sem sam. Spim tu na Tihčevem seniku kot žagar in hlapec, pa bi lahko spal na postelji v svoji hiši. In zakaj? Ne bo šlo lahko, Volaj! Gre pri kateri lahko? So takšne, ki rode mimogrede, okapa njivo ali žanje, pa jo preseka v križu, gre domov, leže in rodi. Tvojo Linčo že predolgo zdeluje. Nisem več zdržal v hiši, moral sem na plano. Zunaj je ležala črna noč in divjal je tak vihar, da je lomil drevje in dvigal strehe. Šele proti jutru, ko se je vihar unesel, je prišlo. Kričala je, dokler ji ni zmanjkalo glasu, potem je na lepem utihnila. Čakal sem, da se oglasi otroški jok. A nič ni bilo. Moral sem vstopiti. Kako je, Micka? Huje ne more biti. Je otrok mrtev? Oba otroka sta mrtva in mrtva je tudi Linča. Kaj takega se mi še ni primerilo. Govoriš resnico? Poglej! In sem pogledal, Linča mrtva in oba otroka, dečka, jaz pa živ. Zagrebli smo jih in sedli za mizo k sedmini. Jedli in pili smo, Linča z obema dečkoma pa je ležala na pokopališču. Ko so pogrebci odšli, sem odšel tudi jaz. Kaj naj bi bil počel v praznem, mrtvem domu? Okna Globočnikove krčme so gledala na pokopališče.

Tam so ležali, jaz pa sem sedel ob oknu, gledal tja čez obzidje h križu sredi pokopališča, pod katerim so imeli svoj grob. Pil sem in gledal tja čez, dokler se ni znočilo. Volaj, zaprl bom. Kar zapri, Globočnik! Ne boš šel domov spat? Imaš prazno posteljo? Imam. In sem legel na tujo posteljo. Drugo jutro pa k oknu. Globočnik, prinesi vina! Pil sem, čeprav nisem bil žejen. Gospodar, naj populimo repo ali korenje? Napravite, kakor hočete! In so delali po svoje, jaz pa sem ostal pri Globočniku. Čez teden ali kaj sem dal poklicati Oreharja. Skleši jim nagrobnik, kakor ga nima nihče na našem pokopališču! Za praznik vseh svetnikov ga morajo dobiti. Dobili so ga. Takšnega ni imel nihče in še vedno ga nima. Boš dal ti denar ali naj jaz založim? Kar ti, Globočnik, založi! In je zalagal, za nagrobnik, za davke, za mezdo Pavli in Venclu pa za mojo pijačo in jedačo; zalagal je, dokler je bilo kaj repov v hlevu, kaj rilcev v svinjaku in kaj zemlje okoli hiše. Nazadnje je šla še hiša. In kaj boš zdaj, Volaj? Zastonj ti ne morem dajati piti in jesti, tudi te ne morem zastonj imeti pod streho. Ni treba, Globočnik! In sem šel. Na to stran Pohorja, kjer nihče ni slišal za Volaja in njegovo nesrečo. Prišel sem na Lomnik, vprašal za delo in ostal, ker so bili videti ljudje dobri in pošteni. Zares so pošteni in dobri, a tudi njih tepe. Dozdaj se je stari Tihec držal, zdaj pa daje tudi njega. Posestva sicer ne bo zapravljal, je preveliko, tudi zapil se ne bo, čeprav je začel pomalem popivati, kako drugače ga bo zlo-milo. Kako? Kdo bi vedel? Življenje je tako čudno, tako malo veš o njem, o svojem in o življenju drugih ljudi. Še manj o smrti. Pride, ko najmanj misliš nanjo, ko misliš zgolj na življenje, na novo življenje. Jeseni bo štiri-, ne, petindvajset let od tistega jutra. Še dobrih pet mesecev in spet jih bom obiskal. Za štiri, pet dni, morda tudi za ves teden, kakor imam dogovorjeno s starim Tihcem. Kdaj se bom preselil k njim, kdaj me bodo preselili v tisti naš dom? Si bela žena že ne brusi kose? Ne, čogla rožlja z verigo. Naj le rožlja, rožlja...

Rok in Tilka sta tesno objeta prišla dol v grapo k žagi. Že po gozdu navzdol je Rok na vsakih nekaj korakov Tilko prižl k sebi in jo poljubil na lase, lice, brado, vrat; tu pred žago pa se je hlastno vpil v njene ustnice. Z vsako kapljico razgrete krvi je čutil, kako drhti Tilkino telo v sladkem pričakovanju. Bolj odnesel kot odpeljal jo je na žago v svojo sobico.

> Joj, kako je temno! Rok, prižgi luč! <

> Čemu nama luč? <

Prižl je Tilko nase. Ni se branila; ko pa jo je potegnil k postelji in jo hotel položiti na odejo, se mu je iztrgala iz objema.

> Ne, Rok, ne, Rok! <

Poiskala je vžigalice in petrolejko in napravila luč.

»Kako dolgo že nisem bila v tejle sobici! Joj, kako je majhna in lepa! Rok, še več knjig imaš, kakor si jih imel!«

Stopila je k predalniku s knjigami, čeprav so jo noge komaj nosile.

Da, to je vendar moja kurirka in učenka, si je rekel Rok, in še on stopil k svojim knjigam.

Ko sta se obe rani, tista, ki jo je izsekala Tihčeva, in tista, ki jo je izsekala Lekševa sekira, strnili, je sekiro odvrigel najprej stari Tihec, potem pa še Lekš. Starega Tihca je spet obšlo malodušje: kako plitva in neznatna je zaseka v primeri z debelino debla! A že je Lekš vzел v roke žago in stopil z njo na spodnjo stran debla. Staremu Tihcu ni preostalo nič drugega, kakor da se je še on spustil ob deblu navzdol in prijel za ročaj na svojem koncu. Čeprav sta prinesla s seboj tisto dolgo žago, ki jo je bil stari Tihec kupil pred vojno na kmetijskem in gozdarskem sejmu v Mariboru, je bila za grofičino deblo vendarle hudo kratka. Tudi stari Tihec in Lekš sta bila videti v primeri z mogočno grofico kot majhni, neznatni stvarci. Vendar nista odnehala. Kar naprej sta vlekla žago vsak na svojo stran. Brez besede, še pogledala se nista, kot zločinca sta opravljala svoje delo. Gospodar z maščevalno ihto, hlapec s ponosom, da lahko gospodarju pomaga pri tako imenitnem opravilu. Doslej je bil zmerom zadnji pri hiši, zdaj pa je prvi za gospodarjem, brez njega ne bi gospodar nič opravil. Kakor je v Lekševe roke pritekala moč, tako je odtekala iz rok starega Tihca.

Ko se je žaga po širini skrila v deblo, jo je po dolžini ostalo komaj za dober pedenj zunaj debla, a stari Tihec in Lekš sta jo še kar dalje vlekla vsak na svojo stran; Lekš hitro, odločno, stari Tihec počasi, trudoma, dokler onemogli starčevski roki le nista izpustili ročaja.

»Ne gre več!«

Lekš je začuden pogledal na ono stran h gospodarju in tudi izpustil ročaj.

Stari Tihec se je zravnal, požrl sline, ki so se mu nabrale v ustih, in počakal, da se mu je zbistrilo v glavi, potem pa se sklonil in si ogledal rez. Še do tretjine nista prišla. Žaga je zares prekratka. Deblo bo treba okoli in okoli našagati in obsekati, kakor si šolarji obrežejo svinčnik. Šele ko bo vsaj za polovico tanjše, ga bosta lahko podžagala. Pokazal je Lekšu, kako bosta napravila. Lekš je prikimal, potegnil žago iz reza in zgrabil za sekuro. Preden pa je zamahnil, je stari Tihec iz suknjiča, ki si ga je bil slekel, brž ko sta prišla, in položil na najbližji panj, potegnil zelenko žganja.

»Pij, Lekš!«

Lekš je napravil dva velika požirka, potem pa začel divje mahati s sekuro. Tudi stari Tihec je napravil požirek. Toplo in oživljajoče se mu

je razlilo po telesu. Potem je še on vzel sekiro in odprl na svoji strani grofičino deblo. Vse okoli so padale bele trske, rani sta se večali in večali in se slednjič združili v eno samo veliko, belo rano; a sekača sta še dalje kot brezumna zamahovala. Nenadoma pa je stari Tihec s sekiro v zamahu stopil korak, dva od debela in se ozrl po njem. Samo še na vznožju od mesečine obsijano deblo se je ravno in nepremično dvigalo v višino, dolge, skoraj vodoravne košate veje pa so divje plahutale v vetru. Spet je pristopil in zamahnil. Še preden se bo luna skrila za lomniški vrh, bo padla, mora pasti. Toda zamahi starega Tihca so bili bolj in bolj slabotni.

Ko sta po dolgem času in vsa potna obsekala deblo, sta malo počivala, potem pa spet mahala dalje. Dajmo, dajmo! je stari Tihec prigo-varjal svojim rokam. Še pred polnočjo mora pasti. Nihče ne sme nič slišati in videti. Jutri pa naj le vidiijo, kaj se je zgodilo. Z brigadirji bo gotovo prišel tudi Plazovnik. Že z Lesjakovega bo videl, da tu zgoraj ni tako, kakor je bilo. Kje je Tihčeva jelka-grofica? Kaj se je zgodilo z njo? Jo je podrl vihar? Naglo bo stopil sem gor. Svojim očem ne bo mogel verjeti, ko bo videl, da je posekana. Seveda bo takoj pomislil na nas. Tihci, hé, Tihci, kje je kdo? Gela bo stopila na prag. A, ti si, Plazovnik, kaj pa še hočeš od nas? Vaša jelka-grofica je čez noč padla. Gela se bo radovedno ozrla sem gor, čeprav ji bom, kot vsem domačim, že prej povedal, kaj sva ponoči z Lekšem napravila. Glej, glej, se bo začudila, res je ni videti. Torej jo je podrl vihar? Kako tudi ne, ko ste posekali vse drevje okoli nje. Ni je podrl vihar, podrli so jo ljudje. Beži, beži, ljudje in še ponoči? Vi ste jo podrli! Mi? Zakaj pa? Saj ni več naša. In vendar ste jo podrli vi, Tihci! Zefka pa: Križani Jezus, križani Jezus, grofico so podrli, naše grofice ni več! Lojzek in Drejšček, čujte, otroci! Grofice, naše grofice ni več! Tako milo bo zajokala, otroci pa bodo zagnali tak vrišč, kakor da nam je Plazovnik prvi povedal, kaj se je ponoči zgodilo. Plazovnik se bo pobral zelen od jeze. Morda bo stopil dol v Dravče po milico. Vendar ne bo izvedel, kdo jo je podrl. Tega ne smejo tovariši izvedeti nikoli!

»Čakaj, Lekš!«

Spustil je sekiro iz rok in namignil Lekšu, naj stopi po zelenko. Napravil je požirek in še Lekšu ponudil steklenico. Preden sta se spet lotila dela, mu je z besedami in kretnjami rok zabičal, da tega, kar zdaj delata, ne sme nikomur in nikoli razodeti. Mutec se je sprva delal, kakor da gospodarja ne razume, toda stari Tihec ni odnehal, dokler le ni obljubil, da bo vse, kar se dogaja to noč, obdržal zase.

Grofica je s svojo divje razvihrano krošnjo segala visoko v zvezdnato nebo, prav nič se ni menila za človečka ob svojem vznožju. V dveh

stoletjih je preživela mnogo hudih zim, ostrih pomladnih in jesenskih viharjev in poletnih neurij z ognjenimi strelami, pa naj bi se mar zdaj menila za človečka pod seboj? Kaj pa mi moreta s svojima sekiricama in tankim, drobno nazobčanim lističem! Ne vesta, da so potrebni trije, če ne štirje zastavni možje, da mi tam spodaj objamejo deblo, ne vesta, da segam z glavno korenino, ki je debela kot najstarejša smreka tod okoli, nekaj klafter globoko v zemljo?

Gela je zadihana ležala na hrbtu, bolj in bolj nestrpno čakajoč, da si Lojz opomore in spet pride k njej. Zaradi mesečine, ki je lila na predrje pred hišo, je bilo v sobi svetlo kot podnevi. Uporno je mižala, da belina stropa nad njo ne bi popila omame, v kateri ji je drhtelo telo.

»Lojz, Lojz!« je pridušeno zaklicala, ko ni več strpela.

S sosednje postelje pa ni bilo glasu.

Prsi so ji plale, v žilah ji je nabijalo.

»Čuješ, Lojz?«

Obrnila se je. Tedaj je videla, da Lojz spokojno spi. Stresla ga je za ramena.

»Lojz, Lojz!«

Lojz je odprl oči.

»Pusti me, Gela, pusti!« je zaprosil in oči spet zaprl.

Legla je na trebuh, stisnila stegna, objela blazino in se prižela nanjo. Tako je ležala nekaj trenutkov, potem pa planila k oknu. Zunaj je bilo toliko bleščече mesečine, da jo je zabolelo v očeh, vendar ni umaknila pogleda, pač pa je odprla eno od obeh kril, da ji je v razgreta lica puhnilo osvežujoče, hladno. A to ji je bilo premalo. Na belo srajco si je vrgla spodnje krilo in odhitela iz sobe. Ko je odpirala vežna vrata, se je vprašala: zakaj vrata niso zaklenjena, a že je stopila na predrje pred hišo. Predala se je pišu vetra. Le pihaj in ohladi me! Šele ko jo je začelo mraziti, se je obrnila proti vežnim vratom. Tedaj ji je piš vetra prinesel od nekod zgoraj udarce sekire. Z začudenim pogledom se je ozrla gor po planji in še više po frati, kolikor je je bilo vidne izpred vežnih vrat. Že je hotela stopiti malo nad hišo, od koder se je videla vsa planja in frata nadnjo, a za prvim pišem se je pripodil drugi, še močnejši in ni bilo slišati nič drugega več kot zavijanje vetra in hrumenje gozdov naokoli. Se mi blede kot očetu, da še ponoči slišim sekiro iz gornjega gozda? Odprla je vežna vrata, jih za seboj spet zaprla in zaklenila ter se namerila proti zadnji sobi. Tedaj je zaslišala Drejčkove krike. Stopila je v prednjo sobo. Drejček se je medtem že umiril, Lojzek pa je spal negibno. Za nekaj trenutkov je s pogledom in mislimi obstala na njegovem obrazu. Lojzek, rasti, hitro rasti! Z dedkom je konec, tudi z očetom ni

nič. Imelo jo je, da bi Lojzka pobožala po licih, pa je desnico samo stegnila in se vrnila k vratom.

»Križani Jezus, križani Jezus, kaj je spet?«

Zefka se je prestrašena dvignila v postelji.

»Nič ni, nič, teta Zefka!« je Gela dejala pomirljivo in odšla.

Ko je prišla v zadnjo sobo, je najprej stopila k postelji, na kateri so ležale vse tri deklice; ker so se v spanju razkrile, jih je pokrila, potem pa drugo za drugo pobožala, šele nato je legla, ne da bi se ozrla na sosednjo posteljo, s katere je prihajalo spokojno Lojzovo dihanje.

Tilka je še vedno jemala knjige iz predalnika in jih prinašala na posteljo. Večino knjig je poznala. Tedaaj, pred leti, si je ogledovala slike, zdaj je tu in tam prebrala tudi kak stavek. Vsak čas se je obrnila k Roku z vprašanjem ali z drobnim spominom na čase, ko se je v tejle sobici na tejle postelji učila brati in pisati pa računati.

Ko je spet prinesla knjigo in Roku zastavila vprašanje, ji je Rok potegnil knjigo iz rok in jo spustil ob postelji na tla.

»Dovolj, Tilka, dovolj!« je kriknil pridušeno, objel Tilko in jo privil k sebi. »Nisva prišla sem, da bi brala knjige. Branja in učenja je bilo dovolj.«

Ni se več branila, ko jo je položil na posteljo in legel k njej, tudi se ni branila, ko ji je z rokami segel med dojke, toda ko je njegova desnica zdrsnila niže, jo je zgrabila in sunila od sebe.

»Rok, ne, Rok!« je zaprosila.

S poljubi ji je vzel besedo, s poljubi je omehčal telo, toda ko si ga je hotel vzeti, ga je odločno zavrnila.

»Rok, ne, ne, samo tega ne! Leziva mirno, tiščiva se drug k drugemu in poslušajva Lomnico, poslušajva gozd!«

Moške roke so obmirovale, čeprav je v njihovih žilah plala vroča kri; tudi v dekliških rokah, ki so ukrotile moške roke, je vroče plalo.

Stari Tihec je že nekaj časa sedel na panju ob grofici. Le počasi se je v njegove stare roke vračala moč, v glavo pa so se vračale misli. Na svetu ni več, kakor bi moralo biti. Zdajle bi moral spati, da bi lahko jutri navsezgodaj vstal in šel pokladat živini, pa z Lekšem podiram naše najstarejše, največje in najlepše drevo, našo jelko-grofico. Ne, tu nekaj ni prav, ni, ni...

»Aá-aá-aá!«

Trudoma se je dvignil in stopil k Lekšu, nato pa skupaj z njim obšel grofico. Okoli in okoli je bila obsekana, kakor da sta ji na črno deblo, ki ga ni več oblivala mesečina, ker je mesec medtem splaval vrh neba, nadela srebrnkast prstan. Sklonil se je k njemu in ga premeril z razprtimi rokami.

»Zdaj bo šlo,« je rekel bolj sebi kot Lekšu.

Lekš je prikimal.

»Najprej jo bova zasekala na zgornji strani, potem pa na spodnji podžagala. Začni, Lekš! Ne, čakaj!«

Stopil je po steklenico. Lekš je napravil dva požirka, si obrisal usta, se glasno zasmeljal in zgrabil za sekiro, stari Tihec pa je napravil najprej kratek požirek, potem pa pil, dokler je teklo. Nova moč se mu je razlila po telesu. Najteže je opravljeno, zdaj imava pred seboj drevo, kakršnih smo že nekaj podrli s tole žago, kostanje za hlevi, po vojni pa hrast na Puši. Ozrl se je po zvezdah. Polnoč je že mimo. Pohiteti morava. Tedaj je opazil, da se je veter nekoliko ugnal. Tudi to je dobro. Toda trenutek pozneje je prihrul navzdol po gozdu in frati nov piš. Ko je dosegel grofico, je zgoraj v krošnji zahrumelo, vendar je deblo še vedno ostalo negibno. A že je piš odhitel po frati in še dalje po planji navzdol ter se izgubil spodaj v gozdovih.

Ko sta izsekala dovolj globoko zaseko v svetli prstan, sta odložila vsak svojo sekiro in vzela žago v roke. Le počasi se je žaga pogrezala v les, saj v rokah starega Tihca ni bilo nikakršne moči več, a tudi Lekševim rokam se je že poznala utrujenost. Zaradi šumenja zgoraj v krošnji nista slišala, kako je žaga pela, zaradi sence, ki je ležala pod krošnjo, nista videla žagovine, ki jo je žaga metala na to in na ono stran, le po tem, da sta vlekla čedalje teže, sta vedela, da se žaga zažira globlje in globlje v deblo. Od časa do časa je preteče zahrumelo nad njima, toda presledki med posameznimi sunki vetra so bili daljši in daljši, sunki pa slabotnejši. V presledkih med dvema sunkoma je bilo včasih tako mirno in tiho, da je stari Tihec le zaslišal žago. Njena enolična pesem mu je uspavala misli in jemala mišicam še tisto malo moči, ki so je še imele. Če bi Lekševe roke na drugi strani zastale, bi zastale tudi njegove. Lekševe roke pa niso zastale, tudi njegova misel je bila še živa. Čudili se bodo tistim, ki so jo podrli, podrli ponoči, izpraševali bodo po njih, jaz pa se jim bom režal. Norci, ni jih bilo ne toliko, kolikor je prstov na dveh, niti toliko, kolikor je prstov na eni roki, samo midva z gospodarjem sva bila! Ampak tega ne boste izvedeli, še gospodinja ne bo izvedela. Morda bo uganila. Gospodinja naj le ve, drugemu pa ni treba vedeti nikomur! Gospodar že ve, zakaj je tako prav.

»Čakaj!« je z druge strani kriknil stari Tihec. »Stiska jo. Stopim po klin!«

Izpustil je ročaj, stopil po zagozdo in jo zabil v rez, potem pa spet zgrabil za ročaj. Čez čas je zabil v rez še eno zagozdo. Preden je zgrabil za ročaj, pa je stopil malo stran in grofico nekaj trenutkov pazljivo opazoval. Deblo se ni niti zganilo, veter je majal in upogibal le veje

mogočne krošnje. Pokimal je Lekšu in se vrnil k deblu. Če ne bo hujšega vetra, bo padla, kakor je zasekana: gor na pobočje. Vendar bova morala paziti. Lahko pridirva hud sunek, jo zasučje in vrže po poseki navzdol. Polomila bi smreke, ki leže vse križem, še sama bi se polomila. Naj pade in obleži takšna, kakršna je. Lepa in mogočna je v rasti, lepa in mogočna naj bo tudi v smrti. Kakšen hrust so bili oče na mrtvaškem odru, a kako beden je bil Smodej, še bednejši kot zadnji čas svojega življenja. Jula pa je bila na mrtvaškem odru vsa majhna in drobna. In usta je imela na pol odprta, kakor da je še zmerom žejna. Le zakaj nisem stopil v klet in ji prinesel piti? Tudi ji nisem dal, da bi bila povedala, kar ji je ležalo na srcu. Skopuh si, Tihec, skopuh in trdosrčnež! Zagledal si se v svoje njive in travnike, v svojo živino, v svoje gozdove in tole grofico. Pa te je le kaznovalo: najlepše gozdove so ti vzeli, tole grofico pa podiraš sam. Zakaj jo podiraš?

Hotel je izpustiti ročaj, toda Lekš mu je pomahal, češ da še ne bo padla. Seveda, niti polovice obsekanega debla še nisva prežagala; kot vse kaže, je zdrava do stržena, rasla bi še sto in več let, kakor je rekel Rok. Ampak jaz nisem kriv. Pustili naj bi Lomnik na miru. Nikomur nismo storili nič hudega, pa so začeli drezati v nas. Najprej Nemci, potem pa tovariši...

»Aá-aá-aá!«

»Kaj je, Lekš?«

Mutec je izpustil ročaj in pokazal gor v krošnjo. Tudi stari Tihec je izpustil ročaj in se ozrl po deblu. Ni se zganilo. Toda čez čas se je pripodil dol po Lomniku oster piš in zgoraj v krošnji je grozeče zahrumelo. Stari Tihec je naglo stopil nekaj korakov od debla, takoj potem je odskočil še Lekš. Deblo se še vedno ni niti zganilo. Vendar bo treba paziti. Dobra polovica obsekanega debla je že podžagana.

Stari Tihec je mignil Lekšu. Umaknila sta se na desno, kjer je bilo nekoliko manj podrtih smrek. Šele zdaj je stari Tihec videl, da se je deblo v višini majalo in da se je veter poigraval s krošnjo kot z mlado jelčico. Nekaj močnih sunkov in padla bo. Toda veter se je umiril, v krošnji je samo še šumelo, deblo pa se ni več majalo. Luna je bleda visela tik nad lomniškimi gozdovi, tudi zvezde so bile že blede in redke.

»Končajva, kar sva začela!«

»Aá-aá-aá!« je pritrdil Lekš staremu Tihcu in se z njim vred vrnil h grofici.

»Vzemi sekiro!« je stari Tihec velel Lekšu, potem pa še sam pograbil sekiro in začel mahati v prstan na zgornji strani, da bi zaseko razširil in poglobil. Že po nekaj zamahih mu je skopnela vsa moč. Odvrgel je sekiro, zabil v rez še eno zagozdo in zgrabil za žagin ročaj, tudi Lekš

je odvrigel sekiro in zgrabil za ročaj na svoji strani. Vlekla sta vztrajno in trmasto, še potu si nista utegnila obrisati. Še malo in padla bo. Deblo bodo oklestili, razžagali in zvozili v dolino, panj pa bo že jeseni začel trohneti. Čez leto ne bo niti sledu o grofici, ostala bo le pravljica. Na Lomniku, zgoraj nad Tihčevim se je v davnih časih zasejala jelka, ki so jo imenovali grofica, rasla je in rasla, daleč naokoli je bila najlepša. Ko ji je bilo sto let, so grofje izgubili oblast nad njo, dobili so jo Tihci. Niso je podrli, častili so jo, kakor časte v jutrovske deželah sveto drevo. Rod za rodom je prihajal in odhajal, grofica pa je rasla v višino, debelino in širino, s košato krošnjo, v kateri so gnezдили orli, je segala prav v nebo. Neke vetrovne pomladne noči pa je prišel stari Tihec s hlapcem, mutcem, in jo podrl. Dedek, zakaj jo je podrl? Podrl jo je, ker je hotel dokazati, da je še zmerom gospodar. Komu je hotel dokazati, da je še zmerom gospodar? Domačim in tistim, ki so se polastili najlepšega njegovega gozda z grofico vred. Zakaj je hotel dokazati, da je še zmerom gospodar? Moral je dokazati. Zakaj je moral dokazati? Moral, ker je bil Tihec. In potem, dedek? Otroci, to je konec pravljice o jelki-grofici... Tako bo čez toliko in toliko let Lojzek-dedek pripovedoval zgodbo o grofici, njegovi vnuki pa ne bodo mogli razumeti, zakaj je morala pasti...

Zakaj pravzaprav mora pasti?

Staremu Tihcu je bilo medlo v ustih, ni videl, kako je mesečina na planji bolj in bolj bledela, na vzhodu pa se je začel napovedovati dan; videl je le košček žage na svoji strani in košček obsekanega debela, in vedel je, da mora ročaj potegniti k sebi, ko je najdalje od njega; šele ko bo Lekš potegnil žago na svojo stran, si bo lahko malo odpočil, a spet bo moral trdno zagrabit za ročaj in ga potegniti k sebi...

»Tilka?«

»Rok?«

»Ne spiš?«

»Sploh nisem spala, samo dremala sem.«

»Tudi jaz sem samo dremal.«

»Morava že vstati?«

»Kje neki!«

Z desnico jo je objel okoli vratu in si jo privil k sebi, z ustnicami pa poiskal njene ustnice.

Ko je odprla oči, je opazila, da luč ugaša.

»Svetilka bo ugasnila...«

»Naj ugasne! Luč nama ni potrebna...!»

»Vendar...«

Ni imela toliko moči, da bi povedala do konca.

»Me imaš rada?«

»Že od tistih časov!«

»Tedad si bila še deklica.«

»Ampak imela sem te rada. Vse bi bila napravila, kar si mi naročil. Na kurirskih potih nisem toliko mislila na pošto, ki si mi jo zaupal, kakor nate, pri učenju tudi ne toliko na to, kaj se bom naučila, pač pa bolj na to, da boš z menoj zadovoljen, če bom znala. Ne veš, kako hudo mi je bilo, da si po vojni tako grdo pozabil name. Ampak zdaj je dobro in vse je prav.« Privila se je k Roku. »In ti, Rok? Me imaš rad?«

»Imam. Tedaj sem te imel tudi rad, rad kot svojo učenko in kurirko, kot deklico, zdaj te imam rad kot dekle. Saj si moja, kajne?«

»Čigava pa naj bom?«

In ni se ga več branila, ni se ga mogla in hotela več braniti.

Zgoraj v krošnji je grozljivo završalo. Stari Tihec je naglo izpustil ročaj, pomignil Lekšu in odhitel na desno. Krošnjo je res nevarno majalo, z vejami pa preteče vihralo, toda v spodnji polovici je bilo deblo še vedno negibno. Z grofice se mu je dvignil pogled v nebo. Zvezde so že popolnoma zbledele, bledikasta mesečeva krogla se je spuščala za lomniški vrh, na vzhodu pa je rahlo rdelo.

»Dani se!« je zaklical prestrašeno in pokazal proti vzhodu.

Lekš se je nemudoma vrnil h grofici, stari Tihec pa je stopil za njim, ko se je prej še enkrat ozrl po grofici, po deblu in krošnji.

Čedalje teže sta vlekla, ne samo zato, ker je bilo samo še za ped proste žage, marveč tudi zato, ker se nista mogla udobno namestiti, Lekš je klečal, stari Tihec pa se je moral globoko skloniti vselej, ko je potegnil žago k sebi.

»Sekiro v roke!« je kriknil, ko žage še za otroški pedenj nista mogla več potegniti k sebi.

Vsak na svoji strani sta začela obsekovati grofičin prstan, ki ga je zgodnje jutro že oblivalo z rdečkasto zarjo. Vsakokrat, ko je stari Tihec zasekal v krvaveče jelkino meso, je brizgnil prgišče drobnih krvavih kapelj iz njenega srca. A tudi iz njegovega. S krvjo pa je odtekala poslednja moč grofici in staremu Tihcu.

»Zdaj pa spet žago v roke!« je zaklical stari Tihec s slabotnim glasom, ko ni videl pred seboj nič drugega kot veliko rdečo rano.

Odvrgla sta vsak svojo sekiro in pograbila žago. Bilo je sicer nekaj več prostora med ročajem in deblom, toda stari Tihec ni imel nikakršne moči več.

»Dajva, dajva!« je spodbujal sebe in Lekša, čeprav Lekš, prepoten do zadnjega vlakna in sopeč kot orjaški kovaški meh, ni žage samo vlekel k sebi, marveč jo je tudi potiskal od sebe. Potegniva! je stari Tihec samo še v mislih prigovarjal sebi in Lekšu, potegniva, da naju ne

dobi dan! Prej mora pasti, preden bo prvi brigadir prišel na Lomnik. Potegniva, potegniva! Ko bo padla, greva dol v klet in spijeva najprej nekaj kozarčkov žganja, potem pa se napijeva hruškovca. Potem boš ti, Lekš, spustil živino na pašo in legel v senco pod kako drevo, jaz pa bom vrigel volom krme in legel v prazne jasli; tudi jaz bom spal do opoldneva, morda še dalje, prav do mraka. Da, da, najbolje je, da spim do večera, tako ne bom slišal Zefkinega jadikovanja, ne bom videl prestrašenih otrok, tudi Rokovih, Gelinih in Lojzovih izprašujočih oči ne bom videl, spal bom, kakor spi človek po dobro opravljenem delu...

Piš, ki se je pripodil z vrha Lomnika, je starega Tihca iztrgal iz sanjarjenja. Opotekel se je tja na desno, Lekš pa je potegnil žago k sebi, šele nato je skočil za gospodarjem. V tem se je veter z vso silo zapodil v grofičino krošnjo. Debele vodoravne veje so se upognile kot vejice in deblo se je zamajalo prav do prstana.

»Padla bo, zdaj bo padla!« je kriknil stari Tihec.

»Aá-aá-aá!« je zatulil Lekš od veselega pričakovanja.

Stari Tihec se je umaknil še za nekaj korakov, Lekš pa je kar dalje nepremično strmel v razviharjeno krošnjo in majajoče se deblo. Šele zdaj je stari Tihec opazil, kako krošnja žari v zarji. Še nikoli ni tako žarela.

»Padi, padi že vendar!« je zaklical nestrpno.

»Aá-aá-aá!« je zatulil Lekš.

Toda grofica ni padla. Piš je že odvršal po frati navzdol in se zapodil prek Tihčeve domačije dol do gozda, Krošnja se je začela umirjati in deblo je obstalo negibno.

»Mora pasti, mora, mora!« je kriknil stari Tihec. »Lekš, pridi, Lekš!«

Opotekel se je h grofici, zgrabil za ročaj in z močjo, kakršne to noč še ni čutil v rokah, potegnil žago k sebi. In že jo je Lekš, ki se je tudi vrnil h grofici, še hitreje potegnil na svojo stran. A spet jo je imel stari Tihec na svoji strani. Žaga je hitro hodila sem in tja in metala na vsako stran rdečkasto žagovino. Staremu Tihcu so se stresle roke, vse telo mu je drgetalo od silovitosti, ki ga je zajela. Ni se oziral ne na levo ne na desno, pred seboj je videl samo obsekano deblo in žago, ki se je zajedala vanj, in vedel je le, da ne sme odnehati, dokler ne bo počilo med rezom in zaseko, tedaj pa mora odskočiti tja na desno, čim hitreje in čim dlje.

Prvi so se spodaj na Tihčevem prebudili petelini, drug za drugim in vse glasneje so začeli pozdravljati novi dan. In potem so peli kot za stavo. Kokoši so spale dalje, tudi piščančki so še kar dalje čemeli pod toplim perjem. Toda v svinjaku je zdaj zdaj zakrulilo in v hlevu je začela živina vstajati ali vsaj rožljati z verigami. Čuvaj se je privlekel iz listnjaka, se pretegnil, legel na prag in se začel bolj in bolj pazljivo ozirati okoli sebe.

Je že dan? se je vprašal Volaj, ko ga je kakor vsako jutro iz spanja prebudilo petelinje petje. Ker je na seniku vladal še polmrak, je spet zaprl oči, toda zaspal ni več.

»Križani Jezus, križani Jezus!« je zaklicala Zefka, ko je odprla oči in videla, da je soba polna jutranje zarje. »Križani Jezus, križani Jezus, jutro je že!« Vendar ni takoj vstala. Sklenila je roke in začela polglasno moliti v zahvalo, da je viharna noč minila brez nesreče, in s prošnjo, naj jim tudi dan, ki se začenja, ne prinese nesreče. »Križani Jezus, ne dopusti, da bi nas zadela še kakšna nesreča, dovolj jih je že bilo. Križani Jezus, križani Jezus, usmili se nas! Oče naš, ki si v nebesih, posvečeno bodi tvoje ime...«

Na peči sta se zganila Lojzek in Drejček, toda Drejček je takoj spet obmiroval, Lojzek pa ni več zaprl oči, obrnil se je na levo in se zagledal skozi okna. Videl je češnje, ki bodo kmalu vzcvetele, videl zeleno reber, ki je na njej ležala prosojna, rdečkasta zarja. Ne bomo danes orali na gornji njivi? Dedek, naj še jaz eno brazdo! Na, pa poizkusi, ko si tako siten, meni pa daj bič! In jaz bom oral, dedek pa bodo priganjali vole. Do konca ne bom dal pluga iz rok, dedek, ki tako niso več za plug, pa ne bodo odložili biča. Malo še poležim, potem pa vstanem in pripravim voz pa plug.

V sobi ob kuhinji se je oglasil otročiček s tankim, vreščečim jokom.

»Lačen si, revček. Čakaj, takoj dobiš mleka!«

Fanika, vsa zaspana, je vzela k sebi otročička in mu dala prsi.

V zadnji sobi se je prva prebudila Gela. Komaj je odprla oči, že se je dvignila in se izprašujoče ozrla proti oknu. Ko je videla, da se dan šele dela, je spet legla, da bi še malce zadremala. Toda ko je zaslišala s postelje ob sebi spokojno Lojzovo dihanje, se je spomnila njune sinočnje ljubezni pa svojega bega v veter. Na srečo bo vsaka naslednja noč krajša, vsak naslednji dan pa daljši, a dela bo z vsakim dnem več in vsak večer bom bolj trudna...

»Trudna sem, Rok.«

»Tudi jaz sem truden, Tilka.«

»Rada bi spala, a dela se jutro.«

»Kar zaspi, Tilka!«

»Kaj pa moj vlak?«

»Prišel bo in spet odšel, opoldne pride drugi.«

»Pa šola in delo?«

»Mati je bolna, zato nisi mogla tako zgodaj zdoma.«

»Mati so res bolni, jaz pa sem zdrava, tako zdrava nisem bila še nikoli.« Stisnila se je k Roku. »Tako zdrava in tako srečna,« je ponovila in že zaspala.

»Tudi jaz nisem bil še nikoli tako zdrav in tako srečen,« je dahnil Rok in se pogreznil v najtrdnjši spanec.

Med zaseko in rezom je počilo.

»Beživa, beživa!« je kriknil stari Tihec in se pognal na desno.

Lekš je takoj planil za njim.

Po nekaj korakih se je stari Tihec ustavil in se ozrl nazaj, da bi videl, kako bo grofica padla. Tedaj je opazil, da se obrača in pada naravnost proti njemu, in zaslišal je, kako v deblu poka in hrešči, zgoraj v krošnji pa divja vihar.

»Tu dol, Lekš, tu dol!« je zaklical v grozi in se pognal po frati navzdol.

Lekš je tekel še kar dalje na desno, preskakujoč podrte smreke in razžagana debla, stari Tihec pa je imel tako trde in okorne noge, da ni mogel preskočiti podrte smreke, ki mu je zastavila pot. Trudoma se je prekobilil prek nje. Na drugi strani ga je čakal debel hlod. Potem velik kup vejevja. Čeprav je slišal za seboj čedalje glasnejše lomljenje, nad seboj pa hrumenje, že kar grozeče rjojenje, ga je prehajalo čedalje globlje zadovoljstvo: pada, naša grofica pada! Šele ko je zagazil v tako velik kup vejevja, da ni mogel iz njega potegniti nog, se je spet ozrl. Z grozo je opazil, kako se ogromna krošnja, vsa obsijana od jutranjega sonca, spušča nadenj. V hipu je izvlekel noge in se pognal dalje navzdol. Pred seboj je zagledal pokopališče okleščenih in še neokleščenih smrek, razžaganih in še nerazžaganih debel, olupljenih in še neolupljenih hlodov, med njimi pa velike kupe vejevja in visoke, previsoke panje, ki so žareli v rdečkasti jutranji zarji, vse naokrog pa belo-rdečkasto lubje. Bliže in bliže je prihajalo to žalostno pokopališče, nad njim pa je oglušujoče hrumelo, besnelo, rjovelo. Roke so se mu dotaknile golega smrekovega hloda, lice mu je leglo na iglaste smrekove veje in vejice, na hrbet pa mu je sedlo nekaj ogromnega, vendar breztežnega. Žarek jutranjega sonca v oči in vse je zagorelo, zaplamenelo, a že v naslednjem hipu ugasnilo.

Lekš je še zmerom tekel. Ko se je slednjič ves zadihan ustavil med smrekami daleč na desni in se ozrl nazaj, ni tam, kjer je še malo prej stala grofica, videl nič drugega kot veliko okroglo ploskev grofičinega panja in na njem bleščeče jutranje sonce. Naglo se je ozrl gor in dol po frati. Velika in mogočna, a negibna je grofica ležala po pobočju navzdol.

Toda kje je gospodar?

»Aú-aú-aú!«

Stekel je h grofici in se ob njenem deblu spustil h krošnji. Pod zadnjo daljšo vejo je zagledal gospodarja. Ležal je na kupu smrekovega

vejevja, lice pa mu je ležalo na olupljenem smrekovem hlotu. Zgrabil ga je za roko. Bila je še topla; toda ko jo je izpustil, je brez življenja padla na zelene smrekove veje in vejice. Naglo se je sklonil in obrnil k sebi gospodarjevo lice. Oči so bile na pol odprte, tudi usta so bila na pol odprta, a iz njih ni bilo diha, na levi strani čela pa je iz majhne rane kapljala kri. V grozi je izpustil mrtvo gospodarjevo glavo in se pognal po frati navzdol.

»Aú-aú-aú!«

Mutčevi divji kriki so končno prebudili vse, kar je bilo živega na Tihčevem.

(Odlomek iz romana Šumijo gozdovi domači.)

P E S M I

France Pibernik

ORANŽNA ILOVNA SLED

1

In govori barva zravnanega kraja,
ko nosi čas od leve na desno
s črniko in kačjimi jagodami,
z nočjo,
a jo rosna sivina zgodnje ure ustavi:
pajek ne bo varoval svoje srebrne rozete.
Šel bo pod robom jutrovih senc
v zaledje zelenih nasipov
in v progasto beli glasbi čakanja
mislil na divji škrlatni dež.
V njem presekaní piškurji
srebajo padajoči prehod rjave prsti
severovzhodnega brega,
da zdrzne se deblo in srna,
da veslo na splavu dopoldneva ne obmiruje
in sonce modrikasta okna zalivske gladine
spominu ubitih ubija.

Zato opoldne
oranžna ilovna sled do nekropole.